

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วนประกอบ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการศึกษา¹ การมัธยมศึกษา นับว่าเป็นหัวใจของระบบการศึกษา เพราะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนากำลังคน และกำลังคนในประเทศชาติต้องการมากก็คือกำลังคนที่มีการศึกษา ระดับกลางหรือผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษา²

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา³ การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สามารถจัดลงไปตามที่กำหนดไว้ถ้าไม่มีหลักสูตร เป็นโครงการและเป็นแนวทางในการให้การศึกษา⁴ และหลักสูตรนี้ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ เพราะหลักสูตรที่ดีควรตอบสนองต่อสังคม และเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย⁵

¹วิบูลย์ บุญสุวรรณ, "การทำนายผลสัมฤทธิ์ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงด้วยคะแนนสอบความถนัดและผลสัมฤทธิ์ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1.

²ถนอม กิตติขจร, จอมพล, "คำปราศรัยของฯพณฯ นายกรัฐมนตรี," ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา (พระนคร : ศุภสภา, 2513), หน้า 1.

³Arthur R. King, Jr., and John A. Brownell. The Curriculum and the Discipline of Knowledge : A Theory of Curriculum Practice (New York : John Wiley and Sons, Inc., 1966), p. 6.

⁴สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ:กรุงเทพฯการพิมพ์, 2518), หน้า 2.

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 222.

จากการศึกษาประวัติการจัดการศึกษาของไทยในอดีตจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของไทยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ⁶ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งสำคัญล่าสุดของไทยก็คือการประกาศใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518⁷ ผลจากการประกาศใช้หลักสูตรฉบับใหม่นี้ ทำให้มีผู้วิพากษ์วิจารณ์การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้มากมายหลายท่าน ทั้งในหนังสือพิมพ์ วารสาร และสื่อมวลชนต่าง ๆ ความคิดเห็นที่น่าสนใจ และควรนำมากล่าวในที่นี้คือ

ชงระพี⁸ ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ ใช้เวลาสั้นมาก และประกาศใช้เร็วเกินไป เร็วจนเกินกว่าจะพิจารณาป้องกัน และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้ทัน เพราะยังขาดการเตรียมการและการวางแผนที่ดี ข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฉบับนี้ได้ เช่น อาจทำให้เกิดปัญหาเด็กมีเวลาว่างมาก ปัญหาการขาดครูบางวิชา ปัญหาการขาดแคลนครูวิชาเรียน ตลอดจนปัญหาการวัดผล

สุมิตร คุณานุกร⁹ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฉบับใหม่นี้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหาร (The Administrative Approach) หรือเรียกว่าเป็นแบบเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย และได้กล่าวถึงข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงแบบดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญ 2 ประการคือ

⁶ คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ 2: วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 3.

⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : กุรุสภา, 2518); หน้า 12.

⁸ ชงระพี, "หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 ผลงานชิ้นโบว์ดำของกระทรวงศึกษาธิการ," สยามรัฐ, 8 (กุมภาพันธ์, 2518).

⁹ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 223 - 224.

ก. ก่อให้เกิดช่องว่างขึ้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายการปรับปรุงหลักสูตร และผู้ดำเนินการปรับปรุง (ครู) ทั้งนี้เพราะผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการมีความโน้มเอียงที่จะเสนอแนะหรือกำหนดนโยบายอะไรก็ตามซึ่งครูและครูใหญ่ในฐานะผู้รับไปปฏิบัติไม่สามารถจะเข้าใจได้ เป็นเหตุให้การปฏิบัติไม่เกิดผลสมตามที่กำหนดไว้ในนโยบาย

ข. วิธีการเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหารไม่ส่งเสริมแรงคล้อยใจในการที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมา ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติมักคิดว่าไม่เป็นประชาธิปไตย แต่เป็นแบบมีคัมมือชก

จากคำปราศรัยของอดีตกาพัฒนารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดร. นิพนธ์ ศศิธร ซึ่งกล่าวในการประชุมสัมมนาหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา รุ่นที่ 11 ณ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พุทธศักราช 2518 ตอนหนึ่งท่านยอมรับถึงความไม่พร้อมของกระทรวงศึกษาธิการในการประกาศใช้หลักสูตรฉบับใหม่ที่ว่าเปรียบเหมือนตัวละครที่ยังท่องบทไม่ได้ แต่ไต่ออกไปอยู่กลางเวทีแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องแสดงไปตามที่สามารถจะทำได้ และท่านยังได้กล่าวอีกว่า ถ้าประกาศใช้ในปีการศึกษา 2519 แล้ว ทางกระทรวงศึกษาธิการคงจะพร้อมกว่านี้

จากข้อคิดของบุคคลทั้ง 3 ท่านข้างต้น จะเห็นว่าทั้ง 3 ท่านล้วนไม่แน่ใจว่าการใช้หลักสูตรฉบับใหม่นี้จะประสบผลสำเร็จอย่างดี และต่างก็คาดว่า การใช้หลักสูตรฉบับใหม่จะคงมีปัญหาอย่างแน่นอน

การที่กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกแห่งที่ใช้หลักสูตรฉบับใหม่ที่อยู่ใกล้กันตามสภาพท้องถิ่นรวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา ทำให้มีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนเป็น 20 กลุ่ม กล่าวคือเป็นส่วนกลาง 8 กลุ่ม และส่วนภูมิภาค 12 กลุ่ม¹⁰

หนึ่งในเขตการศึกษา 7 ซึ่งมีโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษาที่กำลังใช้หลักสูตรใหม่นี้ถึง 15 โรงเรียน (ไม่นับโรงเรียนมัธยมแบบประสมอีก 2 โรงเรียน) และโรงเรียนคิงกลาว

¹⁰กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, การประชุมหัวหน้าสถานศึกษาส่วนกลางเพื่อพิจารณาดำเนินการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 15 กรกฎาคม 2518 (เอกสารอัครสำเนา).

จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่หรือไม่ และถ้าเกิดปัญหาคงกล่าวจะมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ในเขตการศึกษา 7 นี้ เพื่อจะทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ อันจะมีประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และการช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตการศึกษานี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตการศึกษา 7

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยมุ่งสำรวจเฉพาะปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ในเขตการศึกษา 7 เท่านั้น
 2. บุคลากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่บุคลากรเฉพาะในโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 7 ที่เปิดสอนตามหลักสูตรฉบับใหม่ จำนวน 15 โรงเรียน เท่านั้น ไม่รวมถึงบุคลากรในโรงเรียนมัธยมแบบประสม โรงเรียนอาชีวศึกษา ตลอดจนโรงเรียนราษฎร์
- บุคลากรในโรงเรียนที่ทำการวิจัยนี้ ได้แก่บุคคลต่าง ๆ 7 ประเภท ดังต่อไปนี้คือ
- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่
 - 2.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ อาจารย์ใหญ่
 - 2.1.2 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ
 - 2.1.3 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ
 - 2.1.4 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง
 - 2.2 หัวหน้าหมวดวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 หมวด คือ
 - 2.2.1 หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย
 - 2.2.2 หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา

- 2.2.3 หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย
- 2.2.4 หัวหน้าหมวดวิชาวิทยาศาสตร์
- 2.2.5 หัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์
- 2.2.6 หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ
- 2.2.7 หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา
- 2.2.8 หัวหน้าหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ
- 2.3 อาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 หมวด คือ
- 2.3.1 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทย
- 2.3.2 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาสังคมศึกษา
- 2.3.3 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาพลานามัย
- 2.3.4 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์
- 2.3.5 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาคณิตศาสตร์
- 2.3.6 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาอังกฤษ
- 2.3.7 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาศิลปศึกษา
- 2.3.8 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ
- 2.4 เจาหน้าที่แนะแนว
- 2.5 เจาหน้าที่ทะเบียน
- 2.6 เจาหน้าที่วัดผลการศึกษา
- 2.7 เจาหน้าที่ห้องสมุด
3. แบบสำรวจที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย แบบสำรวจย่อย 14 ฉบับ คือ
- แบบสำรวจฉบับที่ 1 สำหรับ ผู้บริหารโรงเรียน
- แบบสำรวจฉบับที่ 2 สำหรับ อาจารย์หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสายวิชา
- แบบสำรวจฉบับที่ 3 สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทย
- แบบสำรวจฉบับที่ 4 สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาสังคมศึกษา
- แบบสำรวจฉบับที่ 5 สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาพลานามัย
- แบบสำรวจฉบับที่ 6 สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์

แบบสำรวจฉบับที่ 7	สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาคณิตศาสตร์
แบบสำรวจฉบับที่ 8	สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาอังกฤษ
แบบสำรวจฉบับที่ 9	สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาศิลปศึกษา
แบบสำรวจฉบับที่ 10	สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ
แบบสำรวจฉบับที่ 11	สำหรับ เจ้าหน้าที่แนะแนว
แบบสำรวจฉบับที่ 12	สำหรับ เจ้าหน้าที่ทะเบียน
แบบสำรวจฉบับที่ 13	สำหรับ เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา
แบบสำรวจฉบับที่ 14	สำหรับ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

อาจักัดความ

คำต่าง ๆ ที่มีความหมายเฉพาะในการวิจัยมีดังนี้

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
(ยกเว้นโรงเรียนมัธยมแบบประสม) ในเขตการศึกษา 7
ที่เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช
2518 ซึ่งมีทั้งหมด 15 โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วย
อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ
และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง

การใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติจริงในโรงเรียน ซึ่งได้แก่
การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพ
ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและการสอน

หลักสูตรฉบับใหม่ หมายถึง หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2518 ของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรฉบับเก่า หมายถึง หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2503 ของกระทรวงศึกษาธิการ

โปรแกรมการเรียน หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด
ความสนใจ หรือตามแผนการเรียนต่อ หรือ การประกอบ
อาชีพ.

เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบการสอน ซึ่งได้แก่
หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการ
สอน แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือการประเมินผล

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518. ไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนในเขตการศึกษา 7.
2. ผลการวิจัยจะช่วยให้ได้รับข้อมูลซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร
การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และการช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ. ในเขตการศึกษานี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินงานเป็นขั้น ๆ ดังนี้คือ

1. บุคลากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคคล 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

- 1.2 หัวหน้าหมวดวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 หมวดคือ หัวหน้า
หมวดวิชาภาษาไทย หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา หัวหน้าหมวดวิชา
พลานามัย หัวหน้าหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์
หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา และหัวหน้า
หมวดวิชาศิลปปฏิบัติ

1.3 อาจารย์ผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในหมวดวิชาต่าง ๆ
8 หมวดข้างตน โดยสุ่มมาจากทุกโรงเรียน ทุกหมวดวิชา หมวดวิชาละ

2 คน

1.4 เจ้าหน้าที่แนะแนว สุ่มมาโรงเรียนละ 1 คน

1.5 เจ้าหน้าที่ทะเบียน สุ่มมาโรงเรียนละ 1 คน

1.6 เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา สุ่มมาโรงเรียนละ 1 คน

1.7 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด สุ่มมาโรงเรียนละ 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โค้ดแบบสำรวจปัญหาซึ่งสร้างขึ้นเอง มีทั้งหมด
14 ฉบับ แบบสำรวจนี้เป็นชนิดเติมคำหรือข้อความ แบบตรวจสอบ และแบบมาตราส่วน-
ประเมินค่า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ พร้อมกับ
กำหนดวันที่จะนำแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัย ในการส่งคืนนี้ ผู้วิจัยได้แนบซองปิดผนึก
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยให้แก่ทางโรงเรียน เพื่อสะดวกแก่ทางโรงเรียนในการส่งคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่ามัธยฐานและค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การอยละ และ คะแนนดิบ

5. การเสนอข้อมูล เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

6. ลำดับขั้นตอนการเสนอข้อมูล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขต
ของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ได้รายงาน
ไว้ในบทที่ 1 ส่วนบทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ
ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การบริหารหลักสูตรในระบบหน่วยกิต ทฤษฎี
และหลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความเป็นมาและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลายฉบับใหม่ และปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ ในบทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการ
วิจัยและรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญในวิทยานิพนธ์ทั้งหมด อันได้แก่
วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล
สรุปผลการวิจัย ขอบอภิปรายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลของการวิจัย ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับ
กับแบบสำรวจอยู่ในภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย